

เรียนรู้ญี่ปุ่นจากการดู (ญี่ปุ่น)

อำพัน เหล่าสุนทร
นักวิจัยอิสระ

ตอนที่ 5 ภาพยนตร์ประจำปีปิดเทอม ของการดูญี่ปุ่น

สวัสดีผู้อ่านครับเข้าเดือนกรกฎาคมกันแล้ว สำหรับเดือนนี้อยู่ในช่วงฤดูร้อนของประเทศญี่ปุ่น ฤดูร้อนของประเทศญี่ปุ่น คือ ช่วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนสิงหาคม คำว่าฤดูร้อนในภาษาญี่ปุ่นใช้คำว่า Natsu 夏 และมีชื่อเรียกวันที่อุณหภูมิสูงสุดเกิน 25 องศาเซลเซียสขึ้นไปว่า Natsubi 夏日 ถ้าเกิน 30 องศาเซลเซียสจะเรียกว่า Manatsubi 真夏日 (โดยคันจิตัวที่อ่านออกเสียงว่า Ma มีความหมายว่าแท้จริง) ในปี ค.ศ. 2007 กรมอุตุนิยมวิทยาของประเทศญี่ปุ่น (Kishocho 気象庁) ตั้งนิยามว่า Moshobi 猛暑日 ซึ่งเป็นวันที่อุณหภูมิสูงสุดมีค่าตั้งแต่ 35 องศาเซลเซียสขึ้นไป (สำหรับคำว่า mo 猛 ตัวนี้แปลว่าอย่างหนัก ไปประกอบกับคำว่า 暑 sho ซึ่งแปลว่าร้อน จึงอาจจะวันร้อนจัด) น่าจะเพราะอากาศญี่ปุ่นร้อนขึ้น

เดือนกรกฎาคมเป็นเดือนที่มีวันสำคัญต่าง ๆ และเป็นจุดเริ่มต้นงานเทศกาลหลายอย่าง เช่น วันทะเล (Uminohi 海の日) ซึ่งเมื่อก่อนถูกกำหนดให้เป็นวันที่ 20 กรกฎาคม แต่ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2003 กำหนดให้เป็นวันจันทร์ที่สามของเดือนกรกฎาคมแทน วันทะเล คือ วันที่สามารถลงเล่นน้ำทะเลได้อย่างปลอดภัย

วันทานาบาตะ 七夕 (วันที่ 7 กรกฎาคม) เป็นความเชื่อจากประเทศจีนเกี่ยวกับดาวเจ้าหญิงทอผ้า (Orihime) และดาวชายเลี้ยงวัว (Hikoboshi) ซึ่งจะส่องแสงโดดเด่นที่สุดในรอบปี ในวันนี้จึงมีความเชื่อว่า วันทานาบาตะเป็นวันแห่งความรัก โดยผู้คนจะเขียนคำอธิษฐานลงบนแผ่นกระดาษที่ชื่อ Tanzaku 短冊 แล้วติดบนกิ่งไผ่ สำหรับงานทานาบาตะมีชื่อเสียงมาก คือ Sendai เป็นต้น (ข้อมูล JNTO เรื่องวันทานาบาตะ <https://www.jnto.or.th/newsletter/tanabata/>)

นอกจากนี้ เดือนกรกฎาคมยังเป็นช่วงเปิดให้คนขึ้นภูเขา ในภาษาญี่ปุ่นใช้คำว่า Yamabiraki 山開き ซึ่งเป็นช่วงเวลาปลอดภัยต่อการเดินขึ้นเขา ตัวอย่างเช่น ภูเขาไฟฟูจิ สามารถเดินขึ้นได้ในช่วงกรกฎาคมถึงกันยายนโดยประมาณ จากประสบการณ์ส่วนตัวที่เคยไปขึ้นภูเขาไฟฟูจิเหนือยมากครับ หลายคนอยากไปดูพระอาทิตย์ยามเช้า ซึ่งไม่ได้เป็นที่แนะนำเพราะต้องเดินทางตอนเย็นหรือตอนค่ำ เพื่อให้ไปถึงยอดตอนพระอาทิตย์ขึ้น ในช่วงฤดูร้อนนี้จะไม่หิมะปกคลุมยอด (หิมะจะหลงเหลือบ้างบนยอด) และสำหรับชายทะเลแล้วเมื่อมีคนมาเล่นน้ำ ธุรกิจขายอาหารจึงเปิดจะมีการตั้งร้านค้าริมชายหาดที่เราเรียกว่า Umi no ie 海の家

ภาพพระอาทิตย์ยาวเข้าถ้ำจากระหว่างเดินขึ้นยอดภูเขาไฟฟูจิ

ภาพ Umi no Ie จากหาดชาย Emoshima จังหวัด Kanagawa

เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับฤดูร้อนของญี่ปุ่น ยังมีอีกหลายอย่างแต่จะเก็บไปไว้เล่าในตอนถัด ๆ สำหรับตอนนี้เราจะมาพูดถึงภาพยนตร์การ์ตูนที่ฉายเป็นประจำในช่วงปิดเทอม สำหรับคำว่า **เป็นประจำ** สิ่งที่เป็นพื้นฐานไม่ขึ้นกับกระแสนิยมคือคำว่า Teiban 定番 เพราะฉะนั้นเราจะมาพูดถึงการ์ตูนที่เป็น Teiban

ภาพยนตร์การ์ตูน Teiban ในช่วงปิดเทอม

เราจะแบ่งการ์ตูนที่ฉายตามทีวีว่า Terebi Anime テレビアニメ สำหรับภาพยนตร์การ์ตูนเราจะเรียกว่า Anime Eiga アニメ映画 สำหรับคำว่าภาพยนตร์หากเราเรียนภาษาญี่ปุ่น เรามักจะเรียนคำว่า Eiga 映画 แต่สำหรับกรณีภาพยนตร์การ์ตูนมักจะใช้คำว่า Gekijoban 劇場版 ซึ่งคำว่า Gekijo 劇場 แปลว่าโรงละคร เพิ่มศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการฉายไปด้วยคือคำว่า Kokaibi 公開日 หรือวันเปิดฉาย ซึ่งปกติ จะมีเพลงประกอบที่เรียกว่า Shudaika 主題歌

ภาพยนตร์การ์ตูนมักจะออกในช่วงปิดเทอมฤดูใบไม้ผลิ (ปลายเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนเมษายน) ฤดูร้อน (ปลายเดือนกรกฎาคมถึงปลายเดือนสิงหาคม) และฤดูหนาว (ปลายเดือนธันวาคม) ซึ่งผมขอยกตัวอย่างการ์ตูนที่มีออกฉายภาพยนตร์ทุกปี เช่น โดราเอมอน โปเกมอน นักสืบจิ๋วโคนัน เครยอนชินจัง เป็นต้น

สำหรับฤดูใบไม้ผลิจะมีเจ้าประจำ คือ โดราเอมอน นักสืบจิ๋วโคนัน เครยอนชินจัง สำหรับวันพีซ ช่วงแรกจะออกฉายในเดือนมีนาคม และออกติดต่อกันทุกปี แต่ช่วงหลังไม่ได้ทำทุกปี และเปลี่ยนมาฉายเป็นธันวาคมบ้าง กรกฎาคมบ้าง แต่นับตั้งแต่เริ่มฉายก็ถือได้ว่าฉายเดือนมีนาคม

โดราเอมอน เริ่มฉายภาพยนตร์การ์ตูนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 โดยเรื่องแรก คือ ตอนไดโนเสาร์ของโนบิตะ และเพื่อฉลองครบรอบการ์ตูนโดราเอมอน 50 ปี และภาพยนตร์เรื่องที่ 40 ในปี ค.ศ. 2020 จึงเป็นเรื่องไดโนเสาร์ตัวใหม่ของโนบิตะ แต่สำหรับเรื่องนี้เดิมมีกำหนดฉายในวันที่ 6 เดือนมีนาคม ค.ศ. 2020 แต่ด้วยสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 จึงมาฉายในเดือนสิงหาคมแทน ถึงกระนั้นภาพยนตร์การ์ตูนโดราเอมอนนับว่าเป็น Teiban ของเดือนมีนาคม

นักสืบจิ๋วโคนัน เริ่มฉายภาพยนตร์การ์ตูนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 เป็นต้นมา ซึ่งล้วนฉายในเดือนเมษายน แต่สำหรับภาพยนตร์เรื่อง 24 ที่มีกำหนดฉายในปี ค.ศ. 2020 ถูกเลื่อนมาฉายในปี ค.ศ. 2021

เครยอนชินจัง เริ่มฉายภาพยนตร์การ์ตูนตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 ในเดือนกรกฎาคม แต่หลังจากนั้นตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1994 ฉายในเดือนเมษายนตลอดจนถึงปี ค.ศ. 2020 จากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้เลือกไปฉายในเดือนกันยายนแทน

สำหรับหน้าร้อนแล้ว**ภาพยนตร์การ์ตูนที่เป็น teiban คือ โปเกมอน** ซึ่งเริ่มมีตั้งแต่ปี ค.ศ. 1998 เดือนกรกฎาคม เรื่องแรกของภาพยนตร์ คือ ความแค้นของมิวทู สำหรับเรื่องที่ 23 โคโค ได้เลื่อนไปฉายในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2020 แทน

เราจะเห็นได้ว่าสถานการณ์โควิด-19 ส่งผลต่อการการ์ตูน Teiban ในช่วงปิดเทอมอย่างพอสมควร หวังว่าสถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 จะสามารถควบคุมได้ เราจะได้ชมการ์ตูน Teiban ในช่วงเวลาเดิมต่อไป